

Lausuntopyyntö tutkimusraportista Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta (ulosottokaaren muutostarpeet)

Johdanto

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarjassa 26.5.2021 julkaistusta tutkimusraportista Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta.

Tausta

Hallitus linjasi puoliväliriihessä 2021, että valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan selvityksen pohjalta päätetään toimenpiteistä, joilla parannetaan pienituloisten ulosottovelallisten asemaa joko ulosoton suojaosuutta korottamalla vähintään takuueläkkeen tasolle tai muulla vähintään yhtä tehokkaalla toimenpiteellä.

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan tutkimusraportti aiheesta on julkaistu 26.5.2021. Tutkimuksen ovat toteuttaneet Palkansaajien tutkimuslaitos, VATT ja Etlä. Tutkimusraportissa tarkastellaan ulosottojärjestelmän yhteyttä toimeentuloon ja työllisyyteen. Tutkimuksessa kartoitetaan optimaalisen järjestelmän ominaisuuksia, vertaillaan Suomen järjestelmää Saksan ja Yhdysvaltojen järjestelmiin ja kuvaillaan ulosotossa olevien tilannetta tilastojen valossa. Tutkimuksessa simuloidaan myös erilaisten uudistusvaihtoehtojen vaikutusta työn tarjonnan kannustimiin.

Tutkimuksen mukaan ulosottojärjestelmän yksinkertaistamisella ja muuttamisella progressiivisemmaksi sekä velkajärjestelyn käytön lisäämisellä voidaan vaikuttaa pienituloisten talouteen ja hyvinvointiin. Velkajärjestelyjen lisäämisellä voidaan saavuttaa työllisyysvaikutuksia. Suojaosuuden nosto takuueläkkeen tasolle ei ole preferoitu vaihtoehto. Se olisi vaihtoehtoista kallein, ja sen työllisyysvaikutus olisi hetkellinen ja pieni. Suojaosuuden nosto vaikuttaisi ulosmittauksen määrään kautta linjan ja vähentäisi suurituloisten ulosmittausta.

Tavoitteet

Lausuntokierroksella kuullaan sidosryhmien näkemyksiä keinoista pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi. Oikeusministeriössä tullaan arvioimaan lainsäädännön muutostarpeita tutkimusraportin ja siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto pyydetään toimittamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin.

Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään tiistaina 31. elokuuta 2021.

Valmistelijat

Hallitusneuvos Terhi Salmela, puh. 02951 50203, etunimi.sukunimi@om.fi

Lainsäädäntöneuvos Mari Aalto, puh. 02951 50502, etunimi.sukunimi@om.fi

Linkit

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163166> - Julkaisu - Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM054:00/2020> - Hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM054:00/2020> - Statsrådets prjektportal

Liitteet:

[Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta VNTEAS_2021_40.pdf](#) - Julkaisu - Ulosottovelka, sosiaaliturva ja työn tarjonta

Jakelu:

Akava ry
Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän Keskusliitto EK
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Finanssiala ry
Finnvera Oyj
Helsingin käräjäoikeus
Helsingin yliopisto/professori Tuula Linna

Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Kansaneläkelaitos
Keskuskauppakamari
Kihlakunnanulosottomiehet ry
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Konkurssiasiamies
Kuluttajaliitto ry
Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry
Oikeushallinnon toimihenkilöt JHL ry
Oikeusrekisterikeskus
Pirkanmaan käräjäoikeus
Pohjois-Savon käräjäoikeus
Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Kihlakunnanvoudit ry
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Lakimiesliitto ry
Suomen Pankki
Suomen Perimistoimistojen Liitto ry
Suomen tuomariliitto ry
Suomen Ulosottoylitarkastajat ja -tarkastajat ry
Suomen Yrittäjät ry
Takuusäätiö sr.
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK
Tuomioistuinvirasto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työeläkevakuuttajat TELA ry
Työttömien Keskusjärjestö ry
Ulosottolaitos
Valtiokonttori
Valtiovarainministeriö
Velkaneuvonta ry
Verohallinto

Lausunnonantajan lausunto

Reformivaihtoehto 1: Suojaosuuden nosto takuueläkkeen tasolle

- Miten arvioitte suojaosuuden nostamista takuueläkkeen tasolle keinona parantaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 1?

Reformivaihtoehto 2: Suojaosuuden korotus alimmassa pykälässä (takuusuojaosuus)

- Miten arvioitte esitettyä ulosmittauksen alarajan korottamista keinona parantaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 2?

Reformivaihtoehto 3: Automaattisten vapaakuukausien lisääminen

- Miten arvioitte automaattisten vapaakuukausien lisäämistä keinona parantaa pienituloisten ulosottovelallisten asemaa?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 3?

Reformivaihtoehto 4b: Progressiivinen ulosmittaustaulukko

Tutkimusraportissa lupaavimpana keinona pienituloisten aseman parantamiseksi pidetään reformivaihtoehtoa 4b eli nykyistä progressiivisempaa ulosmittaustaulukkoa. Ulosmittaus aloitettaisiin tuloista, jotka ylittävät takuueläkkeen tason, ja ulosmittauksen laskentaperusteet uudistettaisiin siten, ettei ulosmitattavan määrän laskenta perustuisi nykyiseen tapaan

suojaosuuden käsitteeseen. Ulosmittauksen määrää pienennettäisiin pienituloisilla ja kasvatettaisiin suurituloisilla.

- Mitä hyviä puolia uudistuksella olisi näkemyksenne mukaan nykyiseen järjestelmään verrattuna?
- Mitä huonoja puolia uudistuksella olisi näkemyksenne mukaan nykyiseen järjestelmään verrattuna?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Pidättekö kannatettavana sitä, että ulosmittauksen laskentasäännöt uudistetaan esitetyllä tavalla kokonaisuudessaan?
- Tulisiko uudistuksessa säilyttää mahdollisuus vapaakuukausiin ja ulosmittauksen määrän rajoittamiseen? Jos tulisi säilyttää, tulisiko sanottuja mahdollisuuksia rajata nykyisestä?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 4b?

Reformivaihtoehto 6: Velkajärjestelyyn ohjaamisen lisääminen

Tutkimusraportin mukaan velkajärjestelyä tulisi arvioida ulosottojärjestelmän kehittämisen rinnalla, sillä keskeinen keino työllistymisen kannustimien parantamiseksi on velkojen anteeksi antaminen esimerkiksi velkajärjestelyn kautta.

- Miten velkajärjestelyn piiriin saataisiin paremmin hakeutumaan ne velalliset, joilla voisi olla mahdollisuus päästä velkajärjestelyyn?
- Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi?
- Millaisia vaikutuksia uudistuksella olisi luottomarkkinoihin? Miten uudistus vaikuttaisi luotonsaantiin ja sen ehtoihin? Millaisiin asiakasryhmiin vaikutukset kohdistuisivat?
- Mahdolliset muut kommentit reformivaihtoehdosta 6?

Muut keinot pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi

- Onko pienituloisten ulosottovelallisten aseman parantamiseksi olemassa muita keinoja, joita tulisi harkita tutkimuksessa esitettyjen reformivaihtoehtojen sijaan tai niiden lisäksi? Mitkä ovat esittämänne vaihtoehdon hyvät ja huonot puolet suhteessa tutkimuksessa arvioituihin reformivaihtoehtoihin?

Muut tutkimusraporttia koskevat huomiot

Leinonen Antti
OM

Salmela Terhi
OM